

Een goede koop op de koop toe

Weinig dingen houden ons zo bezig als geld, al zeker in crisistijd. De Turkse choreografe Begüm Erçiyas nodigt u in *A Speculation* uit om bij het bankbiljet zelf stil te staan.

Pieter T'Jonck

A Speculation van Begüm Erçiyas in Kaaitheater-studio's Brussel, 23 en 24/1 om 20.30 u

Erçiyas is een buitenbeente in choreografenland. Ze studeerde moleculaire biologie in Ankara en was al hard op weg naar een doctoraat toen ze de dans ontdekte. In 2006 vertaalde ze de wetschap defintief voor de kunst. Enkele

jaren later verkaste ze naar Berlijn. Toch moet je niet lang met haar praten om te merken dat het onderzoekerschap bij haar kruipt waar het niet gaan kan.

Ze bedacht in 2010 bijvoorbeeld een buitensissig experiment om te begrijpen wat theater doet met mensen. Railroon was een choreografie voor themalen pingpongballtjes. Daaruit bleek dat stufterende balltjes onze aandacht niet zo trekken als 'echte' dansers, als ritme en ruimtegebruik maar goed zitten.

A Speculation nu gaat na hoe we ons tot geld verhouden. Echt geld wel te verstaan, geen plastic. Hoe 'beweegt' geld, maar hoe zet het ook ons in beweging? Die vraag tarckelt ze in de vorm van een

bizar seminarie dat soms de trekken van een handelsbeurs aanneemt. Het publiek wordt uitgenodigd om rond drie tafels, elk met hun gastheer of -vrouw, te gaan zitten. Ze vragen mekaar haar geld aan hun gasten - met de verzekering weliswaar dat het zal terugkeren. Meecen ontstaat antihositeit: doe je het of doe je het niet? De toon is gezet.

Nadien pakt elke tafel de 'zakke' echter anders aan. Felix Marchand lijkt een econoom van twijfelachtig alcool. Hij begint zijn uiteenzetting met bankbiljetten heen en weer te schuiven over de tafel. Naargelang de stapeltjes schuiven, raakt het blad steeds meer in onevenwicht. Marchand herstelt het probleem door er een paar boeken tegen aan te gooien, precies op de wijze waarop ook economen remedies voor crisissen uit hun hoge hoed tewoorschijn toveren.

Dirigent van geldorkest

Alleen: de boeken zijn scherp kritische analyses zoals David Graeber's *Debt: the First 5000 Years* of Christian Marazzi's *Violence of Financial Capitalism*. Later

Het publiek wordt uitgenodigd om bij een gastheer aan tafel te gaan zitten en die haar geld te overhandigen

moeten die boeken plaatsmaken voor lege dozen. Als klap op de vuurpijl laat hij zijn luisternans spelen met biljetten die geluid voortbrengen. Als een dirigent laat hij dat geldorkest spelen.

Aan de tafel van Antonio Pedro Lopes gaat het er heel anders aan toe. De man is een volleerd goochelaar met bankbiljetten. Als geen ander weet hij zijn toekoordeers te animeren met geld, maar hen ook tot hevige discussies te verleiden.

Ewa Bankowska ten slotte gooit het

over een psychologische boeg. Na een kenniscap demonstratie van de betrekkelijkheid van geld, verteld ze haar gasten om hun fantasieën rond geld de vrije loop te laten, tot je de biljetten (letterlijk) ziet vliegen. En passant ontdek je dat eurobiljetten een wel zeer vreemde symboliek vertonen. De voorzijde toont steeds een poort of naam die (ni)ergens heen leidt, de achterkant een historische brug. Wat zou de EU daarmee over zichzelf willen zeggen?

Met enige moeite kun je vanaf een tafel ook min of meer de gesprekken elders volgen. Op gezette tijden gaat alle aandacht echter naar slechts één tafel. Bankowska sluit zo het gebeuren af door ons, na spirituele oefeningen, met geld te verkossen van ons verlangten ernaar. Hoe ze dat doet moet u zelf maar ontdekken.

A Speculation is hilarisch, maar zet je ook vaak genoege op het verkeerde been om je aan het denken te zetten over geld. Alleen blijf je, op dat punt aanbeland, kwesste aan, maar verzult om dan haar punt te maken. Dat moet je zelf doen. Maar het tckel voor het stuk is zijn geld toch wel waard.

DeMorgen, 22nd January 2014

A good deal of fair bargains

by Pieter T'Jonck

Few things are as much on people's minds as money is. Especially in times of crisis. Still, we don't like to admit that. This fascination is slightly odd however, because money doesn't 'mean' anything in itself. What is more, it tends to become always more intangible, now that we pay for things mostly with plastic cards. The Turkish choreographer Begüm Erciyas invites us in 'A speculation' to linger for a moment with the banknote itself, this strange object of desire.

Erciyas is the odd one out as a choreographer. She studied molecular biology in Ankara, and was very hard on her way to obtain a PhD in that field when she discovered dance. In 2006, she definitively traded science for the arts. Some years later, she moved to Berlin. Even then, it does not take much talking to understand that the spirit of research is still very alive in her.

In 2010 for instance, she devised an extravagant experiment to understand what theater does to people. 'Ballroom' was a choreography for tens of ping pong balls. It proved that bouncing balls can arouse our attention just as much as 'real' dancers, on the condition that rhythm and spatial distribution are well chosen.

'A speculation' now tries to find out how we relate to money. Real money, to be sure, not its plastic equivalent. How does it 'move', but also, how does it move us? That question is tackled by means of a rather peculiar seminar, that now and then happens to feel like a trade market. The audience is invited to take place at one of three tables, each one with its own host or hostess. They immediately ask their guests for cash, ensuring however also that it will be returned. At once, some animosity hovers in the air: would or wouldn't one take this risk? That sets the tone.

From now on, things are handled differently at each table. Félix Marchand appears to be an economist of a disputable caliber. He opens his lecture by shoving stacks of banknotes from one end of the table to the other. As the stacks move, the tabletop is always more tipping to one side or another. Marchand repairs the imbalance by adding books, much in the way economists conjure up remedies for financial crises out of the blue.

The books however are not just any books. They represent strong criticisms such as David Graeber's 'Debt: the first 5000 years' or Christian Marazzi's 'Violence of financial capitalism'. After some time, these books are replaced by empty boxes however. The apotheosis of this act is the moment when he makes his audience play with banknotes that produce sound. As a conductor, he makes that money orchestra perform.

Things go differently at the table of Antonio Pedro Lopes. The man is an achieved illusionist with banknotes. He is great at entertaining the audience with money, but also at tempting them into animated discussions about it.

Ewa Bankowska, finally, is giving the issue a psychologic twist. She opens with a comical demonstration of the relativity of money, but then she entices her guests to give their phantasies about money free rein, until in the end they really see banknotes fly around their heads. In doing so,

she draws our attention to the bizarre symbolism of euro notes. The front side always presents a window frame or a porch that seems to lead nowhere in particular. The backside always represents some historical bridge. What does the EU want to communicate about itself in that way?

With some effort, a spectator at any of the three tables is always more or less capable of following the events at the other tables too. At some moments, the focus is solely on one of them. Bankowska for instance has the very last word. She proposes the audience to do some spiritual exercises, meant to relieve us from the desire for money. How she achieves that feat is for the visitor to discover.

'A speculation' is quite hilarious, as you can guess, but it puts you on the wrong foot often enough to make you really wonder about money and its effects. The only drawback being that, once you are in the mood to do this, the performance leaves you to yourself. Erciyas opens a ponderous field of questions, but then omits to make her point clearly. The spectator still has to achieve that himself. But even then, the performance is worth its ticket money.

translation: Pieter T'Jonck